

וכמה בעלי אותות ובעלי צתידות
 כמה שהיו ועתידים להיות, כמה
 שהיו מצד המחשבה, שנאמר בה
 וישראל עלה במחשבה, ומה
 שעתיד להיות מצד האם
 העליונה, וסוד הדבר - מה שהיה
 כבר הוא, ואשר להיות כבר הנה.
 וכמה בעלי עינים, שהם חושים
 ונביאים, יתעוררו בעולם, שהם
 עיני יהו"ה, וכמה בעלי אזנים,
 ששם שמיעה, שנאמר בהם
 ואשמע את קול פניהם, ובעלי
 פנים שנאמר בהם וארבעה פנים
 וגומר, ובעלי קולות, ובעלי
 דבורים, ובעלי רוח הקדש,
 ובעלי ידים, שנאמר בהם וידי
 אדם וגומר, ובעלי קומה, ובעלי
 אות ובעלי רגלים, שנאמר בהם
 והחיות רצוא ושוב, באותו זמן
 ויבדל אלהי"ם בין האור ובין
 החשך, אלו הם נביאי השקר,
 שנאמר בהם ויעשו גם הם
 חרטמי מצרים וגומר, שהפרידם
 הקדוש ברוך הוא מנביאי האמת.
 ויאמר אלהי"ם יהי רקיע בתוך
 המים ויהי מבדיל בין מים למים,
 כאן הסוד להתעסק בתורה
 שבעל פה ולהפריד בין אסור
 והתר, שהם מים מתוקים, ומים
 מרים מצד השמאל, ולא יכלו
 לשתות מים פי מרים הם, ומצד
 הימין וימתקו המים, והם כמו
 שדם טהור ודם נדה שצריך
 להפריד ביניהם, משום שאותה
 זחמה שהטיל נחש בתוה, גרמה
 לערב מי טהרה עם מי הטמאה,
 ומשום זה תקנו תקנה זו כחובה
 להפריד ביניהם, ואותו שהפריד
 ביניהם, זה הרקיע שעל ראשי
 החיות, שנאמר בו ודמות על
 ראשי החיה רקיע, זה מטטרו"ן.

מארי דאותות, ומארי דעתידות, כמה דהו
 ועתידין למהוי, כמה דהו מסטרא דמחשבה
 דאתמר בה ישראל עלה במחשבה, ומה
 דעתיד למהוי מסטרא דאימא עלאה, ורזא
 דמלה (קהלת ג טו) מה שהיה כבר הוא, ואשר
 להיות כבר הנה.

וכמה מארי דעינין דאינון חושים ונביאי
 יתעורון בעלמא דאינון עיני יהו"ה,
 וכמה מארי דאודנין דתמן שמיעה דאתמר
 בהון (יחזקאל א כד) ואשמע את קול פניהם,
 ומארי דאנפין דאתמר בהון (שם ו) וארבעה
 פנים וגומר, ומארי דקלין, ומארי דדבורין,
 ומארי דרוחא דקודשא, ומארי דידין דאתמר
 בהון (שם ח) וידי אדם וגומר, ומארי דקומה,
 ומארי דאות, ומארי דרגלין דאתמר בהון (שם
 יד) והחיות רצוא ושוב, בההוא זמנא ויבדל
 אלהי"ם בין האור ובין החשך (בראשית א ד), אלין
 אינון נביאי דשקרא, דאתמר בהון (שמות ז
 יא) ויעשו גם הם חרטומי מצרים וגומר,
 דאפריש לון קודשא בריך הוא מנביאי קשוט.
 ויאמר אלהי"ם יהי רקיע בתוך המים ויהי
 מבדיל בין מים למים (בראשית א ז), הקא
 רזא לאתעסקא באורייתא דבעל פה,
 ולאפרשא בין אסור והתר, דאינון מיין מתיקון,
 ומיין מריין מסטרא דשמאלא, ולא יכלו
 לשתות מים ממרה פי מרים הם (שמות טו
 כג), ומסטרא דימינא וימתקו המים (שם
 כד), ואינון כגוונא דדם טהור ודם נדה דצריך
 לאפרשא ביניהו, בגין דההוא זחמה דהטיל
 נחש בתוה גרים לערבא מיין דדכיו עם מיין
 דמסאבו, ובגין דא תקינו תקנה דא לחובה
 לאפרשא ביניהו, וההוא דאפריש ביניהו דא
 דאפריש על ראשי החיה רקיע דא מטטרו"ן.
 דאתמר ביה (יחזקאל א כב) ודמות על ראשי חיוון,
 דאתמר ביה (יחזקאל א כב) ודמות על ראשי החיה רקיע דא מטטרו"ן.

ויעש אלהי"ם את הרקיע ויבדל וכו', כפאן אין מים מצד הטמאה, אלא שהמים שמצד השמאל היו רוצים להתגבר, והמים שמצד הימין היו רוצים להתעלות עליהם, עד שאלו אומרים אנו רוצים להיות לפני המלך, ואלו אומרים אנו רוצים להיות לפני המלך, עד שבא העמוד האמצעי והכניס שלום ביניהם, וקשר אותם ונעשה שקל (שלום) ביניהם, וזו מחלקת לשם שמים, כמו לאה ורחל, שזו רוצה להתחבר עם בעלה וזו רוצה להתחבר עם בעלה, ונטל אותן יעקב וקשר אותן בו את שתייהן, משום שהיתה מחשבת לאה בלבה, אם יעקב נושא את אחותי, נושא אותי עשו הרשע, וכך רחל חשבה כמו כן, משום זה הקדוש ברוך הוא נתן את שתייהן ליעקב, והציל אותו מאותו הרשע, והתחברו עם הצדיק.

אמר רבי אלעזר: אבא, יום אחד הייתי בבית המדרש, ושאלו החברים, מה זה שאמר רבי יעקב לתלמידיו, כשתגיעו לאבני שיש טהור, אל תאמרו מים מים, שמא תסכנו בעצמכם, שנאמר דבר שקרים לא יכון לנגד עיני? [ג"א. קם וזן הנקבים, עתיק העתיקים, ואמר: רבי רבי, מה הוא שאמר רבי יעקב לתלמידיו כשתגיעו לאבני שיש טהור אל תאמרו מים מים שמא תסכנו בעצמכם, והו שכתוב דבר שקרים לא יכון לנגד עיני, כתיב (בראשית א, ו) והי רקיע בתוך המים והי מבדיל בין מים למים, ועוד מים עליונים ומים תחתונים ושם, למה אמר אל תאמרו מים מים? אמר לו המנורה הקדושה: וזן הנקבים, לך נאה לנלות הסוד הזה, שאין החברים יכולים לעמוד בו על בריו. אמר לו וזן הנקבים: רבי רבי, מנורה הקדושה, בודאי אבני שיש טהור הו' י', שהן אחד יו"ד עליונה מן א, והמנורה יו"ד תחתונה מכונה, וכאן אין טמאה אלא אבני שיש טהור, ואין הפרשה בין מים למים, שהכל יהוד אחד, שאלו הם

ויעש אלהי"ם את הרקיע ויבדל וכו' (בראשית א ט), הכא לית מיא מסטרא דמסאבו, אלא מיין מסטרא דשמאלא הוו בעאן לאתגברא, ומיין מסטרא דימינא הוו בעאן לאסתלקא עלייהו, עד דאלין אמרינן אנן בעינן למהוי קדם מלפא, ואלין אמרינן אנן בעינן למהוי קדם מלפא, עד דאתא עמודא דאמצעיתא ואעיל שלם ביניהו, וקשיר לון ואתעביד שקל (ג"א שלום) ביניהו, ודא מחלוקת לשם שמים, פגון לאה ורחל, דדא בעא לאתחברא בבעלה, ודא בעא לאתחברא בבעלה, ונטיל לון יעקב וקשיר לון ביה (ד) פ"ט"א) לתרוניהו, פגין דיהוה קא מחשבת לאה בלבה אם יעקב נטיל לאחתי נטיל לי עשו חייבא, והכי קא חשיבת רחל פגוונא דא, פגין דא קודשא בריך הוא יהיב לון ליעקב תרוניהו, ושזיב לון מההוא חייבא, ואתחברו בצדיקא.

אמר רבי אלעזר אבא, יומא חדא הוינן בבי מדרשא, ושאלו חבריא מאי ניהו דאמר רבי יעקב לתלמידיו כשתגיעו לאבני שיש טהור אל תאמרו מים מים שמא תסכנו בעצמכם, שנאמר (תהלים קא ז) דובר שקרים לא יכון לנגד עיני, (ג"א קם סבא דסבין דעתיקין, ואמר רבי רבי מאי ניהו דאמר רבי יעקב לתלמידיו כשתגיעו לאבני שיש טהור אל תאמרו מים מים שמא תסכנו בעצמכם, הדא הוא דכתיב דובר שקרים לא יכון לנגד עיני, הא כתיב (בראשית א ו) והי רקיע בתוך המים והי מבדיל בין מים למים, ועוד מים עליונים ומים תחתונים אית תמן, למה אמר אל תאמרו מים מים, אמר ליה בוצינא קדישא, סבא דסבין לך יאות לנלאה רזא דא, דלית חבריא יכלין לקיימא ביה על בוריה, אמר ליה סבא דסבין, רבי רבי בוצינא קדישא, בודאי אבני שיש טהור אינון י' י', דאינון חד יו"ד עלאה מן א, ותנינא יו"ד תתאה מינה,

והכא לית טומאה אלא אבני שיש טהור, ולית הפרשה בין מים למים, דכלא יחודא חדא, דאלין אינון מסטרא דאילנא דחיי דאיהו ו באמצעותא דא, דאתמר ביה ולקח גם מעין החיים ואכל וחי לעולם, אכל אילנא דעץ הדעת לתתא). אדדכי הא סבא דסבין עתיקא דעתיקין קא נחית ואמר לון, רבנן במאי עסקיתו, אמרו ליה ודאי בהאי דאמר רבי עקיבא לתלמידוי פשתגיעו לאבני שיש טהור אל תאמרו מים מים, ואמר לון ודאי רזא עלאה אית הקא, והא אוקמוה במתיבתא עלאה, ובגין דלא תטעון נחיתנא לכון, בגין דיתגלי רזא דא פיניכו דאיהו רזא עלאה טמירא מבני נשא (נ"א דרא).

בנדאי אבני שיש טהור אינון י' י', דמנהון מיין דכין נפקין, ואינון רמיזין באת א רישא וסופא י' י', ו' דאיהו נטוי פינייהו איהו עץ חיים, מאן דאכל מגיה וחי לעולם. ואלין תרין יודיין אינון רמיזין בויצור, ואינון תרין יצירות יצירה דעלאין ויצירה דתתאין, ואינון חכמה בראש וחכמה בסוף, תעלומות חכמה, ודאי אינון תעלומות מחכמה עלאה (דאיהו) דתחות פתר עלאה. ואינון לקבל תרין עינין, דבהון תרין דמעין נחתין בימא רבא ואמאי נחתו, בגין דאורייתא מתרין לוחין אלין הוה משה נחית לון לישראל, ולא זכו ואתברו ונפלו, ודא גרים אבודא דבית ראשון ובית שני, ואמאי נפלו, בגין דפרח ו' מינייהו דאיהו ו' מן וייצור.

והיב לון אחרנין מסטרא דעץ הדעת טוב ורע, דמתמן אתיהיבת אורייתא באסור והתר, מימינא חיי ומשמאלא מיתה, ובגין דא אמר רבי עקיבא לתלמידוי פשתגיעו לאבני שיש טהור אל תאמרו מים מים, ולא

מצד של עין החיים, שהוא באמצע של א, שנאמר בו ולקח גם מעין החיים ואכל וחי לעולם, אכל האילן של עין הדעת למטה). בין כך הנה זקן הזקנים, עתיק העתיקים, יורד ואמר להם: חכמים, במה עסקתם? אמרו לו: ודאי בזה שאמר רבי עקיבא לתלמידיו, פשתגיעו לאבני שיש טהור אל תאמרו מים מים. ואמר להם: ודאי סוד עליון יש פאן, והרי פרשוה בשיבה העליונה, וכדי שלא תטעו ירדתי אליכם, כדי שיתגלה הסוד הזה ביניכם, שהוא סוד עליון טמיר מבני האדם (הדור).

בנדאי אבני שיש טהור הן י' י', שמהם יוצאים מים זכים, והם רמוזים באות א, בראש ובסוף י' י', ו' שהוא נטוי ביניהם, הוא עץ החיים, מי שאוכל ממנו, וחי לעולם.

ואלו שני היודיים הם רמוזים בויצור, והם שתי יצירות, יצירה של עליונים ויצירה של תחתונים, והם חכמה בראש וחכמה בסוף, תעלומות חכמה, ודאי הם תעלומות מהחכמה העליונה (שהיא) תחת הפתר העליון.

והם כנגד שתי עינים, שבהם שתי דמעות יורדות לים הגדול, ולמה ירדו? משום שהתורה, משני לוחות הללו היה מוריד משה לישראל, ולא זכו, ונשברו ונפלו, וזה גם לאבדן של בית ראשון ושני, ולמה נפלו? משום שפרח מהם ו' שהיא ו' מן וייצור.

ונתן להם אחרים מצד של עץ הדעת טוב ורע, שמשם נתנה תורה באסור והתר, מימין חיים ומשמאל מיתה, ומשום זה אמר רבי עקיבא לתלמידיו, פשתגיעו לאבני שיש אל תגידו מים מים, ואל תהיו שוקלים אבני שיש

תְּהוּוֹן שְׁקִילִין אַבְנֵי שֵׁשׁ טְהוֹר לְאַבְנֵים
 אַחֲרָנִין, דְּאִינוּן חַיִּי וּמִיתָה, דְּתַמְן לֵב חֲכָם
 לִימִינוּ (קהלת י ב) דְּבַר נֶשׁ, וְלֵב כְּסִיל
 לְשִׁמְאָלוֹ (שם), וְלֹא עוֹד אֶלָּא אַתֶּם תְּסַפְּנוּ
 עֲצָמְכֶם, בְּגִין דְּאֵלִין אַבְנֵין דְּעֵץ הַדְּעַת טוֹב
 וְרַע אִינוּן בְּפִרוּדָא, וְאֵלִין אַבְנֵי שֵׁשׁ טְהוֹר
 אִינוּן בְּיַחְוּדָא בְּלֹא פְּרוּדָא כְּלָל, וְאִם תֵּאמְרוּ
 דְּהָא אֶסְתַּלַּק עֵץ הַחַיִּים מִנִּיּוּהוּ וְנִפְלוּ וְאִית
 פְּרוּדָא בִּינֵייהוּ, דְּוֹבֵר שְׁקָרִים לֹא יְפוֹן לְנִגְד
 עֵינֵי (תהלים קא ז), דְּהָא לִית תַּמְן פְּרוּדָא לְעֵילָא,
 וְאֵלִין דְּאֶתְבְּרוּ מְאִינוּן (מְאִינִין) הוּוּ, אַתּוּ לְנִשְׁקָא
 לִיָּה פֶּרַח וְאֶסְתַּלַּק מִנִּיּוּהוּ.

אָמַר (דף פא ע"א) רַבִּי יִצְחָק כָּל אִינוּן מְתִים
 דְּאֶרְעָא דִּישְׂרָאֵל, יַחֲיוּן וַיְקוּמוּן
 בְּקַדְמִיתָא לְעֵידָן דִּיחֵי קוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא
 מִיַּתְיָא, בְּגִין דְּקוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא יַתְעַר עַלְיָהּ, הוּוּ
 הָדָא הוּא דְכְּתִיב (ישעיה כו יט) יַחֲיוּ מִתִּיד נְבִלְתִי
 יְקוּמוּן, יַחֲיוּ מִתִּיד אֵלִין אִינוּן דְּאֶרְעָא
 דִּישְׂרָאֵל, נְבִלְתִי יְקוּמוּן אֵלִין אִינוּן דְּבְּאֶרְעָא
 נוֹכְרָאָה, דְּלֹא כְּתִיב בְּהוּ תַחֲיָה אֶלָּא קִימָה,
 דְּהָא רוּחָא דְחַיִּי לֹא תִשְׁרִי עַלְיָהּ אֶלָּא בְּאֶרְעָא
 דִּישְׂרָאֵל, וּבְגִין כֵּן כְּתִיב בְּהוּ יַחֲיוּ, נְבִלְתִי
 יְקוּמוּן אֵלִין דְּלִבְר, יַתְבְּרִי גוּפָא דְלַהוּן וַיְקוּמוּן
 גוּפָא בְּלֹא רוּחָא, וְלִבְתַּר יַתְגַּלְגְּלוּן מִתַּחְתּוֹת
 עֲפָרָא עַד דְּמָטוּ לְאֶרְעָא דִּישְׂרָאֵל, וְתַמְן
 יַקְבְּלוּן נִשְׁמַתָּא וְלֹא בְּרִשׁוּ אַחֲרָא, בְּגִין
 דִּיִּתְקַיְימוּן בְּעֵלְמָא בְּדָקָא חַזִּי.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, תָּא חַזִּי, בְּשַׁעְתָּא דְזַמִּין
 קוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא לְאַחֲיָא מִיַּתְיָא, כָּל
 אִינוּן נִשְׁמַתִּין דִּיִּתְעָרוּן, כְּלַהוּן יְקוּמוּן בְּהוּא
 דִּיוֹקְנָא מִמֶּשׁ דְּהוּוּ בְּהַאי עֵלְמָא, וְנַחֲתִית לוֹן
 קוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא וְקָרָא לוֹן בְּשִׁמְהוֹן, הָדָא
 הוּא דְכְּתִיב (ישעיה מ כו) לְכֻלָּם בְּשֵׁם יְקָרָא, וְכָל

טְהוֹר לְאַבְנֵים אַחֲרוֹת, שְׁהֵן חַיִּים
 וּמִיתָה, שְׁשֵׁם לֵב חֲכָם לִימִינוּ שֶׁל
 אָדָם, וְלֵב כְּסִיל לְשִׁמְאָלוֹ, וְלֹא
 עוֹד, אֶלָּא אַתֶּם תְּסַפְּנוּ עֲצָמְכֶם,
 מִשּׁוּם שְׁהֵאבְנֵים הִלְלוּ שֶׁל עֵץ
 הַדְּעַת טוֹב וְרַע הֵן בְּפִרוּד, וְאַבְנֵי
 הַשֵּׁשׁ טְהוֹר הִלְלוּ הֵן בְּיַחְוּד, כְּלִי
 פְּרוּד כְּלָל, וְאִם תֵּאמְרוּ שְׁהֵרִי
 הֶסְתַּלַּק מֵהֶם עֵץ הַחַיִּים וְנִפְלוּ
 וַיֵּשׁ בִּינֵיהֶן פְּרוּד - דְּבַר שְׁקָרִים
 לֹא יְפוֹן לְנִגְד עֵינֵי, שְׁהֵרִי אֵין שֵׁם
 פְּרוּד לְמַעְלָה, וְאֵלוּ שְׁנִשְׁבְּרוּ,
 מְאוּתֶם (כָּלִים) הִיוּ. כְּאוּ לְנִשְׁקָא
 אוֹתוֹ, פֶּרַח וְהֶסְתַּלַּק מֵהֶם.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, כָּל אוֹתֶם הַמְתִים
 שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל יַחֲיוּ וַיְקוּמוּ
 בְּרִאשׁוֹנָה לְזַמֵּן שְׁיַחֲיָה הַקְּדוּשׁ
 בְּרוּף הוּא אֶת הַמְתִים, מִשּׁוּם
 שְׁהַקְּדוּשׁ בְּרוּף הוּא יַתְעוֹרֵר
 עֲלֵיהֶם. זֶהוּ שְׁכַתוּב יַחֲיוּ מִתִּיד
 נְבִלְתִי יְקוּמוּן, יַחֲיוּ מִתִּיד - אֵלוּ
 הֵם שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, נְבִלְתִי
 יְקוּמוּן - אֵלוּ שְׁבְּאֶרֶץ נְכֹרָה,
 שֶׁלֹּא כְּתוּב בְּהֶם תַּחֲיָה אֶלָּא
 קִימָה, שְׁהֵרִי רוּחַ הַחַיִּים לֹא
 תִשְׁרִי עַלְיֵהֶם אֶלָּא בְּאֶרֶץ
 יִשְׂרָאֵל, וּמִשּׁוּם כֵּן כְּתוּב בְּהֶם
 יַחֲיוּ. נְבִלְתִי יְקוּמוּן, אֵלוּ שְׁבְּחוּץ,
 יְבִרָא הַגּוֹף שְׁלֵהֶם וַיְקוּמוּ, גּוֹף
 כְּלִי רוּחַ, וְאַחַר כֵּן יַתְגַּלְגְּלוּ
 מִתַּחַת הָעֶפֶר עַד שְׁיַגִּיעוּ לְאֶרֶץ
 יִשְׂרָאֵל, וְשֵׁם יַקְבְּלוּ נִשְׁמָה, וְלֹא
 בְּרִשׁוֹת אַחֲרָת, כְּדִי שְׁיַתְקַיְמוּ
 כְּעוֹלָם כְּרִאוּי.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: בָּא וּרְאֵה,
 בְּשַׁעְתָּא שְׁעֵתִיד הַקְּדוּשׁ בְּרוּף הוּא
 לְהַחֲיִית אֶת הַמְתִים, כָּל אוֹתָן
 נִשְׁמוֹת שְׁיַתְעוֹרְרוּ, כְּלָם יְקוּמוּ
 בְּאוֹתוֹ דְּמוֹת מִמֶּשׁ שְׁהֵיוּ בְּעוֹלָם
 הַזֶּה, וּמִוִּרִיד אוֹתָן הַקְּדוּשׁ בְּרוּף
 הוּא וְקוֹרָא לְהֶם בְּשִׁמוֹת, זֶהוּ
 שְׁכַתוּב לְכֻלָּם בְּשֵׁם יְקָרָא. וְכָל

נִשְׁמַתָּא תִיעוּל לְדוּכְתָהָא,